

КОРЕЙСЬКЕ ПИТАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯПОНІЇ

Кан Ден Сік

Відносини між Кореєю та Японією з давніх часів були непротими і на сьогодні залишаються складними. З історії відомо, що відносини Кореї та Японії були не зовсім добросусідськими, оскільки Японія не раз вторгалася на Корейський півострів.

Південнокорейський учений Кім Хак Дюн у книзі “Політика об’єднання Кореї” пише, що вирішення питання об’єднання Кореї перебуває в залежності від політичного курсу Японії [Кім Хак Джун 1987, 4–5]. На його думку, мирне співіснування двох частин Кореї, запобігання можливого конфлікту на півострові, який неминуче втяг би і Японію, відповідає інтересам Японії. Курс Токіо – це статус-кво на Корейському півострові та забезпечення безпеки. Японія не вірить у можливість об’єднання у найближчому майбутньому, тому прагне підтримати мир між Північчю та Півднем. Але при цьому Японія виступає за перебування американських військ у Кореї, щоб запобігати переозброєнню Японії.

Протягом останньої чверті XIX століття Японію стримували Китай та Росія [Латышев 2004, 302], при цьому всі три держави прагнули встановити контроль над Кореєю, що дозволяло системі субрегіональних відносин зберігати баланс. На початку XX століття геополітична рівновага була порушена російсько-японською та китайсько-японською війнами, результат яких дозволив Японії в 1910 році анексувати Корею та позбавити її незалежності.

Колоніальне панування Японії продовжувалося до 1945 року і залишило багато негативних наслідків у відносинах двох країн. Так, Президент Ро Му Хьон у своєму зверненні з нагоди 86-ої річниці Першоберезневого Руху за незалежність сказав: “У цьому році ми святкуємо 40-річчя встановлення дипломатичних відносин між Кореєю та Японією. З одного боку, відкриття документів, пов’язаних з договором про відновлення дипломатичних відносин, підняло знову старі невирішені проблеми, які ще треба буде вирішувати, і це знову загострило ситуацію. З іншого боку, було досягнуто значного прогресу в корейсько-японських відносинах з юридичної та політичної точки зору”. В 1995 році прем’єр-міністр Японії виступив із засудженням минулого та

приніс офіційні вибачення, а в 1998 році Президент Кореї Кім Де Джун та прем'єр-міністр Японії Обучі проголосили початок нового корейсько-японського партнерства.

Знаменно також і те, що зближення Японії та Китаю спричинило помітні зміни в японській позиції щодо корейської проблеми. Японія переглянула свій курс стосовно Північної Кореї – близького союзника Китаю. Але, тим не менш, формула “сенкай бунрі”, тобто відділення економіки від політики, навряд чи буде застосована до двох частин Кореї так само, як вона функціонує щодо Пекіна та Тайбея. Японія, скоріш за все, зробить акцент на збереженні статус-кво шляхом дипломатії рівної віддаленості, що базується на визнанні двох Кореї.

Японія історично завжди прагнула до контролю над Кореєю, але сьогодні її мета – зберегти Корейський півострів нейтральним, інакше це б загрожувало безпеці країни. Таким чином, завданням Японії є підтримка стану миру в Кореї, щоб уникнути ризику відновлення конфлікту та безпосереднього втягнення в нього самої Японії. При цьому Японія не хоче перемоги комуністів у Кореї, оскільки в цьому випадку треба було б переглянути свої позиції у військових справах: “Японія, безумовно, надає перевагу об'єднаній не комуністичній Кореї, але за умови відсутності ризику конфлікту або наростання російсько-китайських контрзаходів” [Strategic assessment ... 1995, III].

З висловлювань американських, південнокорейських політологів можна зробити висновок щодо нинішнього зовнішньополітичного курсу Токіо на Корейському півострові, а саме: перетворити Південну Корею на надійну буферну зону, включити Південну Корею у спільну зону оборони, а також у зону економічного співробітництва. Але справжніх стратегічних задумів Японія не розкриває. Звичайно, викликає великі сумніви і теза про те, що Японія хотіла б бачити Корею об'єднаною некомуністичною країною, оскільки сьогодні існують досить гострі економічні протиріччя між Токіо та Сеулом [Кан Ден Сік 2006, 36–45].

Таким чином, очевидно, що Токіо зацікавлений у стабілізації обстановки на Корейському півострові і у продовженні мирних переговорів, у тому числі й шестисторонніх, тому що в цьому Японія вбачає зростання шансів до встановлення кінцевого миру в Кореї і фактор, що сприяє забезпеченню безпеки самої Японії.

Японія, яка бачить себе політичною державою XXI століття, налагоджує свої відносини з Північною Кореєю та прагне до вста-

новлення дипломатичних стосунків, чим у зовнішньополітичному плані остаточно вирішити післявоєнні питання і забезпечити собі стратегічну базу на території Північної Кореї, необхідну для просування на азіатський континент, Сибір.

Японська політика стосовно Півночі вписується в загальну систему сумісних дій між США, Республікою Корея, Японією та гармонічно поєднується із зусиллями Півночі та Півдня, Півночі та США по налагодженню відносин в короткостроковому плані. Але в середньо- і довгостроковому плані Японія має намір посилити свій вплив не тільки на півострові, й у ПСА в цілому, на розвиток східного узбережжя, на вихід на континент.

США історично, більше ста років, проводили політику в ПСА в тісному співробітництві з Японією. В цьому плані США продовжують сприяти посиленню впливу Японії на Корейському півострові. США виявляють найбільш доброзичливе ставлення до Японії з-поміж усіх чотирьох активних гравців простору ПСА. Дискримінація з боку США по відношенню до Кореї помітна. Наприклад, у середині 1970-х років США зірвали план самооборони президента Пак Чжон Хі, що передбачав розробку ядерної та ракетної зброї, а в 1991 році відмовили в самостійній переробці ядерних відходів. У той самий час США ще в 1950-ті роки надали Японії не тільки право переробки ядерних відходів, але й право володіти збагаченим ураном, достатнім для виробництва сотні ядерних боеголовок.

Якщо адміністрація Клінтона докладала зусилля для нормалізації відносин з Китаєм, щоб призупинити гонку озброєння між Китаєм та Японією з метою встановлення балансу сил в ПСА, то адміністрація Буша в своїй політиці щодо ПСА висуває на перший план Японію.

Передусім, США спонукають Японію до участі в плані системи протиракетної оборони, до посилення самооборони Японії, що не може не непокоїти Китай і Корею. Зокрема, після подій 11 вересня Японія направила до Індійського океану конвойні кораблі, тральщики, транспортні кораблі, що знаходяться у підпорядкуванні Національних морських сил самооборони, а в грудні 2002 року був військовий корабель. Японія також направила військові загони до Іраку. Японські офіційні кола відкрито не тільки наполягають на праві на самооборону, демонструють своє прагнення до нарощування військової та політичної сили. Крім того, США заявляють

про готовність нести відповідальність щодо регіональної безпеки спільно з Японією, що не може не викликати занепокоєння.

Пробний запуск ракети Північною Кореєю, вторгнення північнокорейського судна у територіальні води, друга за рахунком ядерна криза – все це дає підставу для зміцнення сили самооборони Японії та підштовхує японські консервативні сили до переозброєння, під приводом стримування Півночі. Передусім, Японія під гаслом протистояння можливим провокаціям з боку Півночі посилила лазерні функції системи сповіщення, запустила військово-розвідувальний супутник власного виробництва, збільшила військові витрати, направила військовий корабель та загони самооборони за кордон, прийняла відповідні закони надзвичайних обставин, вивчає можливість приєднання до плану протиракетної оборони, планує підвищення якості морських сил тощо.

Політика стосовно Північної Кореї стала предметом угоди між трьома країнами – Республікою Корея, Японією та США. Крім того, між Японією та Республікою Корея налагоджено військовий обмін та співробітництво, а в разі можливих конфліктів між ними, США можуть відіграти вирішальну роль та завчасно усунути причини розладу [Кан Ден Сік 2006, 36–45]. Однак корейський народ не може не непокоїтися з приводу політики США у ПСА з акцентом на Японію. Особливо, якщо врахувати, що США не тільки не стримують переозброєння Японії, але й активно залучають Японію до програми розробки протиракетної оборони, заохочують розширення ролі сил самооборони. Японія ж, під приводом ядерної проблеми та випробування ракети КНДР, погодилася, за підтримки США, взяти участь не тільки у спільному проектуванні, а й у розробці та розміщенні системи протиракетної оборони. Японія направила у води Східного моря свій військовий корабель та слідкує за діями Північної Кореї, причому недвозначно заявляє, що має можливість завдати запобіжного удару під час запуску північнокорейської ракети. Такі дії не тільки розпалюють обстановку навколо півострова, й створюють небезпеку збройного конфлікту.

ЛІТЕРАТУРА

Кан Ден Сік. Внесок великих держав у вирішення проблеми об'єднання Кореї // **Українська орієнталістика: міждисциплінарний сходознавчий збірник наукових праць викладачів та сту-**

дентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету. 2006. Вип. 1.

Кім Хак Джун. Ханбандо бундани денеvegек йоін. Гукдзе джончинончон. Дзе 27 дип, дзе 1 хо 1987. (Зовнішні та внутрішні причини розколу Кореї. Зб. статей з міжнародної політики. № 27, вип. 1, 1987).

Латышев И. А. Россия и Япония в тупике территориально-го спора. Москва, 2004.

Strategic assessment 1995. US security challenges in transition. Washington, 1995.